

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
SIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 6.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 200. — ZA INOZEMSTVO Kr. 400.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 28.

Šibenik, 28. srpnja 1923.

God. III.

Parlamentarni odmor.

Narodna skupština, koja se je po izborima sastala na 16. travnja, nakon preko 3 mjeseca rada, razišla se je na odmor. Pitanje je, je li novoizabrana Narodna Skupština „zaslužila“ odmor. Na ovo pitanje možemo odgovoriti: je i nije zaslužila.

Zasluzili su odmor narodni poslanici, ako se uzmu u obzir travnice, napetosti, stranačka spletkarenja, muke oko međusobnog nadmudrivanja, utrke za položajima i ministarskim stolicama, neočekivani, politički uspjesi i neuspjesi, što su stranke, dotično narodni poslanici doživjeli, svjedoče da li kao pobjednici ili žrtve. Ali sve je to sterilan rad i trud, koji narodu nije donio ni mogao donijeti korist, nego štete.

Ako se naprotiv uzme u obzir količina i kvalitet realnog zakonodavnog rada, svaki nepristrani posmatrač dolazi do zaključka, što ga je cijela javnost skoro jednoglasno prihvatila, a to jest, da skupština nije zaslužila odmor.

U glavnom nova Nar. Skupština dala je narodu kroz ova tri mjeseca četiri zakona: vojnički zakon, zakon o dvanaestinama, činovnički zakon i zakon o zaštiti usjeva ili o naknadi težacima oštećenim od krupe. Osim toga darovala je revizionističkom bloku zaključak o izručenju g. Stjepana Radića i njegovih drugova sudu. Ovo je uzdarje parlamentarne većine za svu vlast, koju je g. Radić predao radikalnoj stranci. Nego predimo na zakone.

Vojnički zakon ne odgovara očekivanju naroda i u mnogome pogoršava dosadanje stanje. Sniženje roka vojne službe, što je narod foliko tražio, nije bilo primljeno. Ostalo je sve pri starom, premda je iskustvo zadnjeg rata nepobitno dokazalo, da je rok od 18 dotično 24 mjeseca predrug i apsolutno nepotrebit, a osim toga nameće narodu veliki teret i trošak. Nijesu proširane vojne pogodnosti privrednicima, osobito poljodjelskom stališu. Plaće oficirima su silno povišene, nerazmjerno prema plaćama civilnih službenika, kod kojih je nestalo shvatljivo negodovanje. Tendencija svega toga je jasna: htjelo se je ojačati militarizam, ali se je to udusilo tako, da će se postignuti obratni rezultat.

Činovnički zakon nije nikoga zadovoljio. Pobožljanje materijalnih prilika činovnika sasvim je problematično. Dvojbeno je i to, da li će činovnik po izminuću trogodišnje nestatnosti biti dovoljno zaštićen pred stranačkim prohtjevima. Najviša uzbuha je nastala radi odredbe, da svi činovnici osim sudaca gube stalnost i pravo na povećanje penzije za rok od tri godine. Opravdana je opća uzbuđenost kod činovnika, jer niko nije uvjeren, da će se pri redukciji, razmjesta i umirovljenju činovnika

postupati pravedno a ne stranački. Zakon nije uklonio nepravdu učinjenu starim umirovljenicima. Pred svim tim manama gube vrijednost i neke inače dobre strane zakona.

Zakon o dvanaestinama za srpanj, kolovoz i rujan nije nego gomila najraznovrsnijih odredaba, što zasjecaju u sve moguće grane državne uprave. Uveden je novi pririz od 30 po sto na sve vrsti poreza izim zemljarine, koja je pošesterostručena. Ovakav način oporezovanja predstavlja unikum protuslovlja i monstroznosti. Kada u državi porezi nijesu jednaki u svim krajevima, apsurdno je udarati na sve poreze jednaki državni pririz. Ima poreza, koji sa općinskim pririzima nadmašuju sami prihod. Vlada sama je to izričito priznala u novom poreznom zakonu, što ga je predložila, od koga zakona svi očekuju ublaženje nekih poreza po samom vladinom predlogu. Veće nedosljednosti ne može se zamisliti. Ovakovim načinom rada naša se financijska uprava diskvalificira pred narodom i ostalim svijetom. U zakonu o dvanaestinama imate uoblaštenja ministarskom savjetu, da može odrediti „kuluk“ kad, gdje i kako bude htio, da može uvesti

odredbe o zaštiti „minimuma“ težačkog posjeda i t. d. Takova uoblaštenja su anomalije, kakovih nigdje na svijetu nema u normalna vremena, jer se sve stvari uređuju posebnim, u parlamentu raspravljanim zakonima. Onda imate odredbu o izbornom pravu, odredbe privatno-pravnog karaktera, kao što je odšteta za kvar na brzojavu nametnuta općinama. Imate odredbe, koje zacijecaju u međunarodne odnose, kao što je zabrana kupnje nekretnina od strane inozemaca unutar 50 kilm. od granice bez privole ministarstva vojnog i ministarstva unutrašnjih djela. Dakle tu je nabačeno toliko toga onako površno, bez tačnijeg opredjeljenja a i bez razumijevanja za sve eventualne posljedice.

Mogli bi se pohvalno izraziti samo o zakonu o zaštiti usjeva. Nema dvojbe da će tim zakonom radikalna stranka mnogo dobiti u narodu. Naravno sve je do načina provedenja. Bude li se postupalo pristrano i nepravedno, maso naroda ne će ni od ovoga zakona osjetiti koristi nego neki pojedinci.

Glede zaključka o izručenju g. Radića držimo, da je to pogriješka, koja će onemogućiti svaki dalji rad oko sporazuma, nu opet mislimo da se ne će tjerati mak na konac, jer u tom slučaju posljedice su nepredvidive.

Težački „minimum“.

Narodna Skupština nije prihvatila prijedlog vladinog nacrtu zakona o dvanaestinama glede težačkog najmanjeg posjeda, što se ovrhom ne može oduzeti, nego je u čl. 43. istoga zakona ovlastila **Ministarski Savjet**, da svojom odlukom može proširiti na jedan dio ili na cijelu teritoriju Kraljevine, djelomično ili u cjelini, odredbe srpskog zakona o zaštiti težačkog najmanjeg posjeda od 1600 četvornih hvati, te blaga i alata. Mi smo u jednom od zadnjih brojeva donijeli u cijelosti te odredbe srpskoga zakona, pa je suviše, da ih ponavljamo.

Bez dvojbe vlada je u zadnji čas uvidjela, da se ne može tako naprećac proširiti rečene odredbe na krajeve gdje postoji zemljišnik. a da se prije ne stvore sve potrebne pretpostavke, o čemu smo se svojedobno opširnije bavili.

Sada dakle zavisi isključivo od Ministarskog Savjeta, hoće li, kada i u kojem opsegu uvesti u pojedine krajeve gorespomenute odredbe. Nama se čini, da je izabran loš izlaz iz situacije, u koju je upala vlada preuranjenim svojim prijedlogom. Mnogo bi konkretnije i korisnije bilo za samu stvar, da je vlada povukla prvobitni prijedlog uz pridržaj, da iznese pred Skupštinu poseban zakon o ovom predmetu, kad je ovlaštenjem Min. Savjeta i onako stvar odgođena.

Sad je nastala neizvjesnost, koja je vazda gora od bilo kojeg konačnog uređenja. U svaki čas može da izade

ukaz o tako važnoj stvari, a može i da se sve zavlači bog zna dokle. Skupštini i javnosti oduzeta je mogućnost kontrole i sudjelovanja u uređenju odnosno pitanja, čije posljedice mogu biti sudbonosne po napredak i razvoj poljodjeljstva u slučaju lošeg uređenja.

Najprije se mora i kod nas zapriječiti neprestano komadanje zemlje na tako sitne čestice, radi čega poljoprivreda mnogo trpi. Treba urediti i pitanje nasljedstva. U Srbiji tamo muška djeca mogu baštiniti očevu zemlju, a kćeri, dok su neudate imaju pravo, da stoje i da se hranе kod braće, a kad se udaju gube to pravo. Time je prišteno bezbroj parnica i spriječeno cijepanje posjeda. Po našem građanskom zakonu odredbe o „minimum“ posjeda su neprovedive, kad je dopuštena djelidba zemlje često na mnogo dijelova između vlasnika — nasljednika.

Stoga, da se sve ovo i još druga pitanja temeljito urede, potrebno je izraditi temeljito i poznavanjem pojedinih zakonodavstva posebnu zakonsku osnovu i iznijeti je na raspravu. Sa jednostavnim ukazima ne smiju se slična pitanja riješavati. Stavljati uopće sve zemlje van prometa znači uništiti sav poljodjelski kredit, pa je potrebit najtačnije oprez pri riješavanju sličnih pitanja.

Tjedni pregled domaće politike.

Pitanje Rijeke. Pitanje se Rijeke još nalazi na mrtvoj točki. Talijani pokazuju sve veće pretenzije za Rijkom želeći, da dođe pod njihovu neograničenu vlast. Radikalna vlada se kroz to drži šutljivo i preko svoje štampe ponovno pokušava dokazati, kako su za gubitak Rijeke krivi sami Hrvati. Novine su opet javile, da g. ministar Ninčić ne bi bio nesklon toj kombinaciji Talijana uz rekompzacije na Zadru i Lastovu. Međutim o fome Talijani ne će ni da čuju, te je pitanje Rijeke opet zapelo. Najnovije vijesti pak javljaju, da je naša i talijanska paritetna komisija pred razlazom, jer da se ne mogu sporazumjeti.

Parcelacija Hrvata na djelu. Pred nekoliko mjesec dana skoro mučke i neopazice je provedeno otcjepljenje Boke Kotorske od ostale Dalmacije i njezinu prisajedinjenje Crnoj Gori. Sada opet stižu vijesti, da je ministarsko vijeće odlučilo, da konačno u cijelosti provede svoj parcelatorski plan Hrvata iz vidovdanskog ustava i posvećma ukine dosadanje pokrajinske uprave. Prva na redu dolazi Dalmacija, onda Herceg-Bosna, pa redom ostale pokrajine. Veliki župani koji dolaze na čelo vidovdanskih samoupravnih oblasti direktno će potpadati pod kompetenciju ministra policije.

Činovnički i vojni zakon. Zakonodavni odbor, a po tom i parlament, prihvatio je radikalni nacrt činovničkog i vojnog zakona. Po primljenom činovničkom zakonu, kada ovaj stupi u krepst, bit će svi državni činovnici na raspoloženju, pa će ih onda vlada kroz izvjesno vrijeme pojedince primati natrag u službu ili otpustiti iz službe. Po vojničkom pak primljenom zakonu vojnička kasta dolazi na prvo mjesto u državi, oficiri i vojni činovnici imaju za $\frac{1}{4}$ i $\frac{1}{3}$ više plaće nego ostali činovnici kao što su upravni činovnici, profesori ili suci.

Špijunska afera. Ova afera, koja je nastala otkrićem neke špijunske organizacije u našoj državi dala je prigode veliko-srpskoj štampi i javnosti, da ponovno neizrekivom mržnjom napane sve Hrvate i sve, što je hrvatsko. Jer se slučajno otkrila u Zagrebu, dok je ovoj bilo središte u pojedinim gradovima Srbije, mjesni „Dalm. Radikal“ blati Zagreb i naziva ga „gnijezdom crnožutih“, a beogradske novine pune su prijedloga kako bi se nad Hrvatima imalo uvesti iznimno stanje. Da se to jače opravda, pokušalo se u ovu aferu uplesti i istaknutije hrvatske političare, ali na koncu izgleda, da će sve to biti samo amatura beogradske vlade, da može prgoniti Hrvate. To se bar dade zaključiti iz izvješća o ovoj stvari pomoćnika ministra unutrašnjih posala g. Trifunovića, iz kojeg proizlazi, da je sve još u vazduhu i ne bi trebalo prejudicirati proizvoljnim vijestima.

ŠIRITE DOBRU ŠTAMPU!

Slučaj Balkanske Banke.

Uz aferu Jadranske Banke, o kojoj smo izvjestili u zadnjem broju našega lista, ne manje je nemio slučaj Balkanske Banke, koji je zadnjih dana izbio na površinu. Doduše Balkanska Banka je malo poznata u našem užem kraju, no obzirom na onu ulogu, koju su do nedavno igrali u našem javnom životu njezini prvi funkcioneri, naša je dužnost kao javnog glasila, da se osvrnemo na ovaj slučaj. Tim više, što se ovom slučaju pridodaje neka posebna važnost i što nam je on dokazom nezdravih prilika u našem privrednom životu.

Balkanska Banka je mlado poduzeće i nema tomu ni godinu dana, da je osnovana, a već se brojila među prve domaće zavode. Na ovom njenom položaju najzleslužniji je njezin predsjednik, a bivši direktor Jugoslavenske Banke i predsjednik zagrebačke burze g. Dušan Plavšić. Još je više dobila na cijeni Balkanska Banka, kada je g. Plavšić došao u ministarstvo financija kao pomoćnik ministra g. dra Koste Kumanudi i preko nje obavljao sve dolarske transakcije iz Blerovog zajma za poboljšanje dinara. Svi smo svjedoci onih velikih simpatija čitave naše javnosti za g. Plavšića, kada je dinar počeo rasti. Međutim sve je to bilo časovito i prividno. Dinar se za kratko vrijeme opet povratio na svoju staru vrijednost.

Propala je koaliciona vlada, a iz ministarstva financija morao je sa g. drom Kumanudi i g. Plavšić. Dolarskih transakcija više nije bilo, pa bi Balkanska Banka bila morala nešto ograničiti svoje poslovanje, što se ali njezinim funkcionerima, kako izgleda, nije dalo.

Sada je počela trgovina čekovima na horendne svote dolara i engleskih funta, i koji su bili bez pokrića. To je na jedanput izbilu najavu tako, da je ostao zaprepašten vas domaći poslovni svijet; više od činjenice takvog poslovanja, koje dolazi i pod udar kaz. zakona, nego zbog neprilike, u koju je zapala Balkanska Banka takovim svojim poslovanjem. Suma njezine pasive računata se preko 100 milijuna dinara, te je morala putem suda zamoliti nadgobeni postupak.

Svakako najzanimljivije je kod ove afere držanje javnosti i javne štampe, što opet ima svoje veliko značenje. Ako se naime u javnom životu ne zna ili ne će da osudi jedna stvar, koju svakako treba osuditi, znak je, da je javni moral kod nas previše pao, te se time ujedno daje najbolji primjer sličnom radu i u buduću.

Naša javnost, osobito pak privredna, svoje je učinila. Njezin sud išao je tako daleko, da je na pr. beogradska burza Balkanskoj Banci zabranila svako daljnje sudjelovanje kod burzovnih posala.

To se ali ne može reći za političku našu javnost. Naprotiv našlo ih se u ovoj, koji su se iz političkih motiva posvema postavili na stranu Balkanske Banke, zastupajući stanovište, da bi se Balkanskoj Banci progledalo kroz prste u ovoj aferi radi izvjesnih zasluga njezinih funkcionera. Ova činjenica strašnije otkriva moralnu golotinju današnjeg našeg društva nego sve političke afere i bune, koje se u zadnje vrijeme nastoje iskonstornirati u političke svrhe. Radi toga onaj vrijedniji dio naše javnosti znači će što da misli o takovim i kako da se opredjeli prema njima.

Orlovsko slavlje u Požegi.

MANIFESTACIJA. — SVEČANA AKADEMIJA. — LIJEPO USPJELI TJELOVJEŽBENI NASTUP. — PUČKA SVEČANOST U „GRABRIKU“.

(Posebni dopis „Narodne Straže“.)

POŽEGA, polovicom srpnja.

Lijepi plakati, na kojima je lepršao raskriljeni Orao urešen sa hrvatskom trobojkom, zvali su osam dana građane grada Požege na prvi javni orlovski nastup, što ga priređuju u „Grabriku“ njihovi sinovi i kćeri.

Kod dolaska popoldnašnjega vlaka 30. VI. sabrala se i uredila dugačka povorka Orlova i Orlica, muškog i ženskog naraštaja (220), da dočka sa građanstvom strane goste. Dolazak vlaka najvjestili su topovi, a domaća je glazba za ulaska vlaka na stanicu svirala „Lijepu našu“. Prvi gosti bijahu iz Zagreba, Sarajeva, Broda, Gradišta, Vrpolja i Đakova. Povorka pod orlovskim barjakom iz Gradišta, praćena gradskom glazbom, zaustavila se pred spomenikom Fra Luke Ibrišimovića. Po kratkom pozdravu našega starješine dra Đure Kuntarića odzdravio je u ime gostiju izaslanik „Hrvat. Kat. Nar. Saveza“ g. Ilija Jakovljević. Navečer su dočekali članovi glazbom i bakljadom goste iz Ljubljane, Jesenica, Osijeka i drugih mjesta. Građanstva bijaše toliko, da se jedva moglo prolaziti ulicama.

Na 1. srpnja u 5 i po sati ujutro nakon topovskog hica počela je buđilica gradom. Glazbu je pratilo 12 uniformiranih Orlova. U 9 s. bila je svečana pontifikalna služba Božja u crkvi sv. Terezije, koju je služio mjesni opat g. Teodor pl. Kraljević. Nakon svete mise razvila se prekrasna orlovska povorka gradom praćena glazbom i topovskom paljbom.

Jedan naš protivnik gledajući ovo uzdahnuo je bolno: „Gledaj, što klerikanci mogu.“ Oko 11 sati započela je orlovska akademija u velikoj dvorani nadb. kolegija, koja bijaše sva urešena vijencima, cvijećem i hrvatskim zastavicama. Brat naš i starješina dr. Đuro Kuntarić otvorio je akademiju, pozdravio goste i odlične građane, a g. Ilija Jakovljević u kratkim crtama prikazao potrebu katoličkoga pokreta. Akademija je završila neopisivim oduševljenjem za orlovski program, dugotrajnim pljeskanjem, poklicima živio i pjesmom „Lijepa naša“ i „Dignite Orli“.

Točno u 4 sata popodne počeli su tjelovježbeni nastupi u vrlo urešenom „Grabriku“. Javnu je vježbu otvorio brat Pero Buzdum, predsjednik „Ibrišimovića“, koji je u kratkom govoru ocrtao: „Što je Orao i za čim ide“. Govornik bijaše u svome vatre-nom govoru više puta prekidan sa burnim pljeskanjem, a napose onda, kad je naglasio, da se Orao ne stidi svoga hrvatskog i katoličkoga imena. Odmah iza proslova nastupilo je 64 uniformiranih vježbača, koji su izvodili točno uz lijepu pratnju gradske glazbe proste vježbe za 1923. Orli su tim nastupom pokazali, da i u tjelovježbi lijepo napreduju. Stalni korak, ravne vrste, stalni jednolični potezi bili su u tomu dokaz. Želi su također živahnju pohvalu od preko 8.000 građanstva. Osječke i brodske Orlice su svojim dobrim izvođenjem izazvale od

pozornih gledalaca burno pljeskanje. Na to su „Ibrišimovci“ prvi put nastupili na svojim ručama i vjesto izvadali svaki svoje vježbe, praćene živahnim aplauzom. Jednakom pozornošću gledalo je građanstvo vježbe požeških školskih Orlica sa vijencima, simbolične vježbe gimnazijalaca i gospodica te vježbe muškog i ženskog naraštaja.

Osobito bijaše lijepo gledati, gdje na istu zapovijed sarajevski Orlovi izvadaju svoje, a Ibrišimovci svoje hrvatske prednjačke vježbe. Najveće zanimanje i pljeskanje pobudila je uzorna vrsta Slovenaca, koju su vodili br. Ivan Kermavner i Pavlič, pobjednici na međunarodnom natjecanju za prvenstvo u Brnu.

Tjelovježbe su završili muški Orli i Orlice sa muškim naraštanjem i izveli velebnu piramidu urešenu oko 800 hrvatskim zastavicama. Sastavi bijahu teški, ali su ih vježbači svejedno sigurno izveli i primili za svoj nastup urnebesno i dugotrajno pljeskanje.

Naši dopisi.

Murter, 18. srpnja.

Za poslovne godine 1922. te početkom ove godine naša je uljarska zadruga pod upravom svoga vrijeme i zauzetnog ravnatelja g. N. Mudronje izvršno uznapredovala. Svojim prvorazrednim uljem već je poznata na svim domaćim tržištima, a i nekim vanjskim, te uživa, glas solidnog i prvog poduzeća svoje vrste u državi. Osobito je simpatično kod ove naše zadruge, da ona nije nikakovo kapitalističko društvo, već da je osnovana na zadružnom temelju. Kao takova ona vrši zamjeran utjecaj ne samo po ekonomski, nego i po kulturni razvitak našega mjesta i neposredne njegove okolice.

Da zadruga proširi svoje djelovanje i poveća svoj eksport izrađenog ulja, osjeća se jaka potreba direktne saobraćajne veze Murtera sa većim našim lukama, kao što je danas Bakar i Split. Za ovu vezu kao stvorena je naša luka „Očigrađa“, koja je upravo na putu pruge Bakar - Split, tako da parobrodi, koji bi se tu zadržavali, ne bi ništa gubili na vremenu. Dnevna parobrodarska veza Šibenik — Zlosela, koliko je god životno pitanje naše zadruge i našega mjesta, ipak je škopčana sa velikim troškom i gubitkom vremena, šaljući robu naprije u Šibenik, da se otuda prekrcu za Bakar ili Split-Metković.

Radi toga je svojedobno bio podnešen prijedlog „Jadranskoj Plovidbi“, da bi teretna pruga Bakar-Metković i obratno ticala i Murter. Nu to je međutim buknuo štrajk pomoraca, pak i ono, što smo imali, izgubismo.

Naša je uljarska zadruga i naše mjesto tim jako štetovano, ali se zato nadamo, da će nadležni faktori uvidjeti gore istaknute naše potrebe, te će, kada jednom svrši štrajk pomoraca, poradići na tome, da i naše mjesto bude ticala teretna pruga „Jadranske Plovidbe“. Pri tom se radi o opće narodnom interesu, te nema dvojbe, da će se i naše vlasti za to interesirati.

Prijatelj zadruge.

Domaće vijesti.

Štrajk rudara u Trbovlju. Dne 20. ov. mj. buknuo je opći štrajk rudarskih radnika u svim trbovljanskim rudnicama. U štrajku sudjeluje oko 10.000 radnika, a razlog mu je povišica plaće i poboljšanje njihovog materijalnog stanja.

Nakon svršenog nastupa počela je pučka svečanost, koja se pretvorila u pravo hrvatsko i katoličko slavlje. Pjevanje hrvatskih i orlovskih pjesama, hrvatsko kolo uz milozvučno sviranje vještih svirača i gruvanje velikih topova razigralo je goste i građanstvo tako, da na sva usta govore: „Takvog slavlja naša Požega nije još imala“. Oni pako, koji su se prijetili, da moraju ma uz koju cijenu razbiti nastup i svečanost hrvatskih Orlova u Požegi, sakrili su se u mišje rupe i siktali kao zmije u procjepu. Građanstvo je požeško pokazalo, da mu je orlovska organizacija najmilija, jer se bori za načelo: „Sve za vjeru i za dom!“ Osobito su se divili ovi tomu, što su Orlice u najvećem veselju u 9 s. navečer ostavile svečanost i uz pratnju otišle na počinak, a Orlovi u 10 s., dok su se ostali gosti zabavljali i nadalje. Stovanje i ljubav našega građanstva prema orlovstvu je velika. Dao dragi Bog obilje blagoslova da uzmogemo nastaviti rad svoj za Boga i naš hrvatski narod.

Ocarinivanje robe u III. zoni.

Ministarstvo financija odlučilo je, da za zatečene zalihe robe u III. zoni i na Sušaku vrijedi isti propis, koji su se primjenjivali u I. i II. zoni.

Izgradnja električne centrale kraj Zagreba. Od dugo vremena pripremana osnova, da se u blizini Zagreba kod Krškog na Savi izgradi hidroelektrična centrala konačno se približava svome oživotvorenju. Sve su predradnje gotove i još se samo očekuje koncesija od političke vlasti u Ljubljani, buduće se sv radnje kao i sama centrala ima izgraditi za slovenskome tlu. Kanal koji bi imao skupljati vodu za električnu energiju bit će dug 12 km., betoviran, dubok 3-4 m. tako, da će njim moći ploviti splavi, koje obično plove Savom i brodovi do 600 tona. Sam trošak oko izvedbe sve centrale predviđa se danas na jednom milijardu. Usljed ovih radnja gradske općine zagrebačke cijeli će okolišnji kraj osjetiti velike kulturne i ekonomske koristi, a naš će glavni grad Zagreb sa ovom električnom centralom, koja će davati 20.000 HP. maksimum energije konačno imati sve preduvjete za razvitak u jedan velegradski industrijalni centar.

Ovogodišnja žetva. Prema podacima ministarstva poljoprivrede ovogodišnja žetva dala je za 1/3 više nego prošle godine. Hrvatska je dala oko 4.450.000 metričkih centi pšenice, 694.000 m. c. ječma 1.400.000 m. c. raži, Dalmacija je dala 194.060 m. c. dšenice, 175.000 m. c. ječma i 94.000 m. c. raži. Slovenija 550.000 m. c. pšenice, 173.000 m. c. ječma, 263.000 m. c. raži i 230.000 m. c. zobi; a Vojvodina je dala oko 4 milijuna m. c. pšenice.

Štrajk pomoraca još traje. Štrajk pomoraca jednakom žestinom još traje i nema nade da bi se skoro mogao izgledati ovaj spor između naših pomoraca i brodovlasnika. Bilo je raznih pokušaja, da se mimo Saveza pomoraca uspostavi bar koja pruga uzduž obale, ali je svaki svršio s neuspjehom. Tako je u zadnje vrijeme i Dubrovačka paroplovidba pokušala da parobrodom „Petka“ uspostavila prugu Bakar-Gruž, ali i ovaj pokušaj nije uspio. Lučki radnici u Bakru su se solidarizirali sa pomorcima te nije nikoga bilo ni da priveže parobrod uz obalu, tako da se „Petka“ morala vratiti neobavljena posla.

Zabranjeno prosjačenje. Ministarstvo unutrašnjih djela izdalo je naredbu podređenim organima, da se

zabranjuje svako prosjačenje po zemlji. Redarstvene oblasti moraju nastojati, da ovo što prije iskorijene, jer da se putem prosjačenja događaju najopasnije krađe, prevare i razbojstva.

Banca adriatica. U savezu s aferom Jadranske banke, na koju se je u zadnjem broju i naš list osvrnuo, javljaju beogradske novine, da se je ministar g. dr. Laza Marković zahvalio na izboru za člana uprave Banca adriatica.

Glavno je ali, mislimo, pitanje u ovoj aferi, koliko su poznata gospoda a među njima i g. ministar doprijeli, da je Jadranske banka u Trstu prešla u talijanske ruke, kada se je smatralo za potrebno, da i oni dodu u upravni odbor Banca adriatica. U ostalom, dade se stošta javiti, a je li u istinu ono učinio g. ministar što je dao javiti, i to je pitanje.

Iz vanjske politike.

Završetak konferencije u Lausanne. Ova konferencija, koja je imala da uredi odnošaj između Turske i evropskih vlasti konačno je ovih dana završena potpisom mira između saveznih vlasti i Turske. Po ovom sporazumu mira Turska je konačno postala suverena država i skoro preuzela sav svoj posjed u Evropi, koji je imala u početku svjetskoga rata. Nešto je na teritoriji izgubila u Aziji, ali zato evropske vlasti ne će unaprijed imati onih privilegija u Turskoj, koje su do sada imale. Morski su tjesnaci, koji spajaju crno i egejsko more, internacionalizirani, a savezne vlasti moraju isprazniti Carigrad kroz šest sedmica iza ratificiranja sporazuma.

Okupacija Rnhra, koja je zaoštrila odnošaj između Francuske i Njemačke ne djeluje dobro ni na odnošaj između saveznih velikih sila. Opaža se neko razilaženje između njih u pitanju ove okupacije, osobito između Francuske i Engleske. Ovo razilaženje pošlo je tako daleko, da se Engleska, a s njom i neke druge vlasti spremaju na separatnu akciju, mimo Francuske, da dode do sporazuma s Njemačkom u pogledu isplate reparacija sa strane ove posljednje. Uz Englesku kao da pristaje i Italija, ali konačno izgleda, da je sve to samo politika velikih saveznika, kako bi jedan drugoga prisilili, da im se puste slobodne ruke u njihovim interesnim sferama.

Konferencija Male Antante. Ovih dana sastaje se u Sinaju u Rumunjskoj konferencija Male Antante, koju sačinjava Čehoslovačka, Rumunjska i naša država. Na ovoj konferenciji raspravljat će se o zajedničkoj politici država Male Antante, i o prijemu Poljske i Grčke u Malu Antantu, kako neke novine pišu. Druge opet novine javljaju, da je Mala Antanta pred rasulom jer da Rumunjska, koja je romanskog karaktera, ne može da vodi slavensku politiku, koju bi morale voditi naša država i Čehoslovačka, kao slavenske države.

Prilike u Bugarskoj. Prilike se u Bugarskoj pomalo sređuju tako, da se jedva još opažaju tragovi netom minule revolucije. Vlada bugarska sada nastoji, da Bugarska dobije izlaz na more, a neke opet stranke u Bugarskoj kao „makedoostvujući“ glavnu svoju pažnju posvećuju Macedoniji, za koju kažu, da je bugarska. U savezu s tim je pojačana i akcija komita u Macedoniji, koja velike brige zadaje našoj vladi.

Sva je kršćanska kultura danas na katoličkoj štampil

Gradske vijesti.

Nestavno vrijeme. U ovoj pasjoj vrućini kao da će na kišu, činilo se je u zadnje vrijeme. Naviju se oblaci, malo rosne, ali onda opet ugrije kao i prije. U velike to smeta našim građanima, jer se usljed predrasude, da je nezdravo kupati se iza kiše, pa temperatura mora i ne bila mnogo različita od prije kiše; ali našem težačkom svijetu to najviše škodi. Grožđe se potpaljuje, a povrće i kokuruz strada. Nadati se ipak, kada su se oblaci počeli navijati, da će pasti i obilata kiša, a što bi naš težački svijet uvelike razveselilo.

Rijetka obljetnica. U slavu dvjestogodišnjice sagradjenja svetišta Bl. Gospe od Vrpoljca ove će se godine na 15 kolovoza, u sporazumu između presvj. biskupskog ordinarijata i Uprave Svetišta na osobiti način proslaviti dan te uspomene. Prema starodavnom običaju, da se u izvanrednim prigodama prenese u Šibenik čudotvorna slika Bl. Djevice od Vrpoljca, premijeti će se i ove godine u stolnu baziliku, gdje će ostati tri dana. Presvj. biskupski ordinarijat dao je tiskati i razaslao je program ove svečanosti, koji radi preobilja gradiva ovaj put nijesmo mogli donijeti, pa ćemo to učiniti u idućem broju.

Blagdan sv. Jakova. Blagdan sv. Jakova, koji se je od vjeka slavio kao dan patrona našega grada, ove je godine nekako neopaženo prošao. Sami glazbari su se nekako činili sebi smiješnim, čineći gradom uobičajenu na ovaj dan turu i kao da su opažali čuđenje mnogog građanina: čemu to. One naime uobičajene mase svijeta od predašnjih godina nije bilo vidjeti a i lice grada nije pokazivalo, da se taj dan slavi blagdan njegovog patrona. Sve to biva danas dok vidimo u mnogim našim gradovima, pa i najvećim, da gradske oblasti dolaze u dotjecaj sa crkvenim vlastima kako bi takav dan što svečanije proslavili i da tom proslavom privuku u mjesto mase iz okolice. Dosta nam je kod nas sjetiti se Blagdana sv. Duje u Splitu, sv. Vlaha u Dubrovniku i sv. Trifuna u Kotoru, Svakome je poznato koliko od toga ti gradovi i njihovi građani imaju koristi. Imajući to pred očima naše građanstvo i upravnici našega grada, nadamo se, da će unapred posvetiti tomu veću pažnju.

Imenovanje. Doznajemo da je naš sugrađanin g. dr. Josip Pasini imenovan šefom kirurškog odjela mjesne pokrajinske bolnice. Čestitamo.

Nesreća na moru. Na 22. ov. mj. dogodila se je nemila nesreća na moru u blizini otoka Prviča. Odvjetnik u Drišiu dr. Štrkalj spremio se je sa svojom obitelji na ladanje u Tijesno, te se je toga dana svojom obitelji i još nekim znancima uputio za Tijesno omanjom ladom. Izenada je zaduvalo jaki vjetar i lađu izvrnio. U lađi je bilo 14. osoba, od kojih 8 nije znalo plivati. Ovi su se grčevito držali prevrnutu lađu i Bog zna kako bi se još svršila ta nesreća, da nije odmah priskočio u pomoć Stipe Juraga iz Murtera, koji se je slučajno ploveci doma u svojoj lađi, našao u blizini. Ali u lađi bilo i jedno nejaklo djetete g. dra Štrkalja, koje je spavalo ispod prove. Kada je došao g. Juraga i pokušao da spasi dijete, ovo je već bilo mrtvo. Ova nesreća nemilo se je dojmila cijelog građanstva i ono je osijećalo veliku sućut za nesretne roditelje i mladu nevinu žrtvu nezdravog socialnog odnosa između naših pomoraca i brodovlasnika.

Malo više obzira. U gore opisanoj nesreći g. Juraga pri spasavanju utopljenika izgubio je svoju sprovodnicu robe za Murter. Radi toga morao je natrag u Šibenik. Kako je carinara bila zatvorena g. Juraga je pošao na mjesno državno redarstvo i pripovjedišvi nesreću koja se je dogodila i svoj slučaj, kako je izgubio sprovodnicu, zamolio je službujućeg redara, da mu izda posvjedočenje o toj prigodi e da ne dangubi i stigne doma bez nepravilika. Ovaj se je izderao na g. Juraga, naglasujući da se njega ništa ne tiče, što se je dogodilo. Nije nam ovaj znao reći kako se zove taj redar, te nijesmo u stanju da iznesemo njegovo ime, ali se nadamo da će uprava policije znati koji je redar taj dan bio u službi i da će ga poučiti kako u ovakvim slučajevima treba biti malo obzirniji.

Novo izdanje „Samobrana“. Bivši Jadranski pa Hrvatski Samobran, konačno je na 21. ov. mj. osvanuo u svom trećem ruhu pod imenom „Dalmatinski Hrvat“. Bog sam znade koliko će još naš Samobran promjeniti oprava, kada mu je ova, kako izgleda najvažnija.

Javni protestni zbor. Na inicijativu Organizacije jugoslavenskih nacionalista u Dalmaciji u sporazumu

sa Savezom pomoraca u nedjelju dne 29. ov. mj. u 10 sati njutro održati će se javni protestni zbor na Sušaku u Splitu, Dubrovniku i u našem gradu sa svrhom, da se što prije dokrajči nastali spod između štrajkujućih pomorara i brodovlasnika.

Diviljaštvo na našim ulicama. Ono što je vidjeti po našem gradu i na našim ulicama, to mislimo nije naći ni u najdivljijem selu. Djeca se po cijeli dan natežu ulicama, kriče i pucaju nekakve kapsule da se prolaznik više puta vas strese i prepane, a nema nikoga, da u tom stavi reda. Mjesni redari kraj ovakove derišćadi prolaze svojim stoičkim mirom i indiferentnošću, kao da ih se to ni malo ne tiče. To, osim što zlo djeluje na živce prolaznika, stranci, koji slučajno prolaze našim ulicama, moraju se pitati gdje su: u Africi ili Albaniji. Radi toga i opažamo da je naš grad nekako bojkotiran od stranaca i mora biti sramota za svakog našeg građanina, da mi ne možemo nabrojiti ni 20 stranaca, dok su i najzabitnija mjesta u Dalmaciji prepuna njima. Radi toga bi i naše građanstvo i redarstvo moralo nastojati, da prestane ovo divljaštvo i svakom prigodom žigosati tu derišćad kada se na njih namjeri, kada njihovi roditelji ne pokazuju za njih brige.

Stalne cijene ispod svjetskoj parifeta pruža
kod najvećeg izbora za sve vrste robe

V.
MEDJUNARODNI BEČKI VELESAJAM

2.—8. SEPTEMBRA 1923.

Obavijesti podjeljuje

WIENER MESSE, WIEN, VII.,

kao i počasno zastupstvo u:

GRUŽ-DUBROVNIKU: Agentura Lloyd Triestino.

„HAMBURG - AMERIKA LINIJA“
i
„UNITED-AMERICAN LINES INC.“

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:

J. G. Drašković, Zagreb

Otprema putnika u I. II. i III. razredu sa najmodernijim parobrodima.

Izravna pruga

HAMBURG - NEW-YORK
bez prekrcavanja.

„HAMBURG - AMERIKA LINIJA“
Najbolja i najudobnija veza za
JUŽNU AMERIKA.

Glede uputa obratiti se na:

Iseljeničku poslovnicu J. G. DRAŠKOVIĆ - ZAGREB
Cesta „B“ br. 3. (kraj državnog kolodvora)

ili na podružnice: u Beogradu, Balkanska ulica 25; u Ljubljani, Kolodvorska ul. 26; te na podzastupstva: u Bitolju, Gjorđe J. Dimitrijević i Komp. Bulevar Kralja Aleksandra 187; u Velikom Bečkereku, Dušan Lj. Mihajlović, Kralja Petra trg 4; u Sušaku, Jovo Gj. Ivošević; u Splitu, Ante Buić, Diklokeljanova obala 13; u Gružu, Ivo Lovričević

PUTNIKE PRATI NA PUTOVANJU OD ZAGREBA DRUŠTVENI NAMJEŠTENIK.

„NARODNA“

Mlinska i gospodarstvena industrija d. d., Zagreb

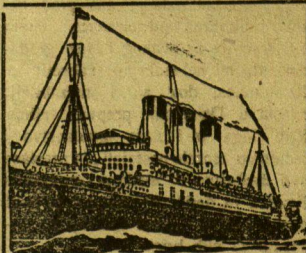
proizvada:

brašno svih vrsta i brojeva: pšenično, raženo
ječmeno, kukuruzno, posije i stupani ječam.

Afilirani mlinovi: Zagreb, Osijek, Darda, Karlovac i Sirač.
Afilijacija: „Suprema“ Prva Hrvatska Tvornica Tjestenina d. d.
Osijek.

proizvada prvorazrednu tjesteninu: Makarone, fideline,
rezance (tajadele), izrezanu tjesteninu (subiotte) i t. d.

preuzima narudžbe za izravnu dobavu iz mlinova i prodaje sa skladišta u Šibeniku.
Glavni zastupnik za sjevernu Dalmaciju
JOSIP JADRONJA - ŠIBENIK.

Hamburg-Južnoameričko-parobrodarsko društvo.

Najveći, najbrži i najljepši parobrodi za prevoz putnika sa sjajnim uređajem I. II. i III. razreda

odlaze:

28. juna	„BILBAO“
5. jula	„VIGO“
12. „	„ANTONIO DELFINO“
27. „	„ARGENTINA“
31. „	„VILLAGARCIA“
9. augusta	„CAP NORTE“
23. „	„ESPERANZA“
24. „	„TUCUMAN“
13. septembra	„CAP POLONIO“

iz HAMBURGA

za Argentinu, Braziliju i Uruguaj.
Sve obavijesti daje dragovoljno i besplatno
Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:
ZAGREB, Petrinjska ulica br. 73.
Zastupstva: Beograd, Balkanska 49.
Veliki Bečkerek, Svetosavska 18. Bi-
toľ, Bankarska 12.

DROGERIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, tako
boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala -- Cvikera.

zrdoje svaku izradbu po oku. Uječničkom propisu

Primaju se popravci.

RATAR D. D.

Veletrgovina gospodarskim
potrepštinama i proizvodima
Zagreb

PODRUŽNICA: **SUŠAK**
Tvornička ulica broj 15.

Telefon 14-59 Interurban 15.
Brzjavni naslov: „RATAR-SUŠAK“
(Osnovano po Hrv.-slav. Gospodar-
skom društvu k. s. z. Zagreb)

dobavlja sa svojih skladišta na
Sušaku, Rijeci i Bakru najpo-
voljnije:

Modru galicu, Sumpor

umjetna gnojiva, gospodarske
strojeve i potrepštine, sjemenje,
žitarice, brašno, kolonijalnu robu,
stočnu hranu itd.

POKUČSTVO

solidno i ukusne izradbe
može se dobiti uz veoma
niske cijene samo kod
dobro poznate trgovine
RIKARD DELFIN
ŠIBENIK (Obala).
sa stolarskom-tapetarskom
- - radionom. - - -

PAPIRNICA

GRGO RADIĆ
ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetni-
čkih dopisnica.

Prodaja školskih potrepština,
raznog papira te sve vrsti kan-
celarijskog pribora.

Skladište knjiga za osnovne
škole.

Igračke za djecu.

Posluga brza i solidna.

Cijene umjerene!

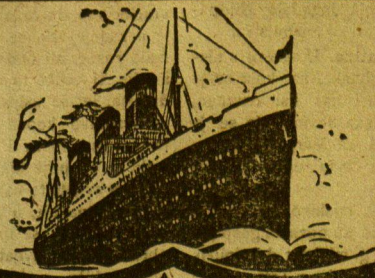
CUNARD LINE

Najbrži parobrodi svijeta. Izravni
putnički tovarni i expres saobraćaj
od
**Hamburga i Cherbourga za Ameriku i
Kanadu**

4 dimjaka, 5 1/2 dana. Vlastite kabine
za putnike III. razreda. Putnike prate
iskusni činovnici do luke ukrcanja,
te im putem pruže u svakom pogledu
dragovoljno svaku pomoć. Uput-
stva daje: **Cunard Line.**

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:
Jugoslavenska banka d. d. Zagreb
B-cesta 33. kao i naša Agencija
zastupnik Josip Jadronja - Šibenik
Brzjavni naslov: „Cunard Line“
Šibenik.

Najuspješnije se oglašuje u „Narodnoj Straži“!

★
Parobrod
„LEVIATHAN“

59956 Br. Reg. tona
Najmoderniji, najveći i najukusniji okeanski parobrod.
Najveći naponi znanosti, snage kapitala i pronalaznog duha utjelovlje-
ni su u ovom čudesnom parobrodu. — Neprisrodobiva udobnost u
svim razredima.

„Prva vožnja“ u New York na 7. augusta, 1923, zatim
28. augusta 18. septembra, 8. oktobra,
29. oktobra itd. svaki treći tjedan utorkom iz Southamptona
— Cherbourga. — Sve pobliže kroz dole naznačene adrese. —

BREMEN — NEW YORK

izravna veza sa sjajnim američkim vladinim parobrodima. — Ne-
nadkriljivi na udobnosti, čistoci i izvršnoj opskrbi. — Brzi i sigurni
brodovi.

„George Washington“ „President Fillmore“ „President Harding“
„President Roosevelt“ „America“ „President Arthur“

Zahtijevajte pobliže upute i plovidbenu listinu broj 234.

Zgodna prilika za otpremu robe

UNITED STATES LINES

Generalno zastupstvo za Jugoslaviju:
Beograd, Palata Beogradske Zadruga.

Budimo novovjekni apostoli - širitelji katoličke štampe!

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov *Gospobanka.*
Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Đakovo,
Maribor,
Sarajevo,
Sombor,
Split.

Ispostava: Bled.

Afilijacije:

Sveopća zanatlijska banka
d. d. u Zagrebu i njena
podružnica u Karlovcu te
Gospodarska banka d. d.
u Novom Sadu.

Dionička glavnica i pričuva
preko K. 60.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne
lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje
najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.